

2018-03-18

Handläggare: Elin Odesson

Ku2017/02516/DISK

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

RSMH:s yttrande över betänkandet *Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU 2017:92)*

Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, RSMH, organiserar sedan 50 år på demokratisk grund människor med olika former av psykisk ohälsa. Många av våra medlemmar är personer som har eller har haft en långvarig och allvarig psykisk ohälsa, inte sällan i kombination med olika psykiska funktionsnedsättningar.

RSMH verkar på föreningsdemokratisk grund och är religiöst och partipolitiskt neutralt samt verkar aktivt för att motverka utanförskap och diskriminering. RSMH är vidare en av fyrtioen medlemsorganisationer i Funktionsrätt Sverige vilken som remissinstans nr 147 av regeringen per remiss 2017-12-19 inbjöds att inkomma med synpunkter.

Då Funktionsrätt Sverige 2018-01-08 meddelat att något gemensamt yttrande inte skulle beredas översändes här RSMH:s synpunkter oavkortat direkt till regeringen. Följande synpunkter rör främst de delar av utredningen som berör området psykisk ohälsa.

Den grupp som utredningen handlar om, transpersoner, är på många sätt en mycket utsatt grupp.

En relativt sett hög andel kan inte leva i enlighet med sin könsidentitet, vilket naturligtvis påverkar hälsan. Det är vanligare att transpersoner skattar sin egen hälsa som dålig, jämfört med befolkningen i stort. Exempelvis är självmordstankar och självmordsförsök vanligare bland transpersoner än i befolkningen som helhet. Över en tredjedel av de transpersoner som svarat på en enkät från Folkhälsomyndigheten hade varit nedstämda den senaste tiden. Bland unga transpersoner var andelen nära 60 procent, och bland de unga transpersonerna har över hälften haft självmordstankar.

RSMH ser att transpersoner är en grupp som har mycket psykisk ohälsa, och att problematiken i hög grad liknar den för gruppen med psykisk ohälsa i stort. RSMH vill uttrycka vårt stöd för denna utredning, och peka på några av förslagen som vi tror kan bidra till en bättre psykisk hälsa bland transpersoner.

Det är bra att regeringen föreslås ta fram en handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. (Hbtqi är ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, intersexuella, transpersoner samt andra personer med queera uttryck och identiteter.) Vikten av att varje människa får vara sig själv kan aldrig nog betonas, och åtgärder för att allas lika rättigheter ska tillgodoses behövs.

RSMH ser positivt på de olika förslagen som rör transpersoners psykiska hälsa, exempelvis att Folkhälsomyndigheten ska ges i uppdrag att kartlägga förekomsten av ätstörningar inom gruppen. Det ska tas fram ny kunskap och stödmaterial om hbtq-personer och genomföras kunskaps- och höjande insatser riktade mot personer med strategiskt ansvar för folkhälsoarbete, vilket RSMH anser är bra.

RSMH ser det som positivt att staten och SKL ska skriva in i överenskommelsen för psykisk ohälsa hur kommunerna tänkt arbeta med att främja psykisk hälsa och för att förebygga psykisk ohälsa hos transpersoner. Detta ska framgå av de länsvisa handlingsplaner som ska tas fram.

Upp till var fjärde transperson svarar att de utsatts för diskriminering eller dåligt bemötande i vården och att detta leder till att de drar sig för att uppsöka vården. Detta är något som många i gruppen med psykisk ohälsa i stort känner igen sig i. RSMH tycker att det är bra att Socialstyrelsen ges flera nya uppdrag där det bland annat ingår att ta reda på vilka utbildningsinsatser som behövs för befintlig vårdpersonal, samt att tillsammans med Skolverket uppdatera "Vägledning för elevhälsan" med kunskap om unga transpersoners levnadsvillkor.

Det är bra att utredningen har i uppdrag att anlägga ett intersektionellt perspektiv. Att vara transperson född som man är inte detsamma som att vara transperson född som kvinna, och det är viktigt att titta på hur fler av de olika diskrimineringsgrunderna samspelar med frågorna om könsidentitet och könsuttryck. I en studie framgick att hela 41,5 procent av unga transkvinnor hade en eller flera diagnoser kopplade till psykisk ohälsa eller alkohol- och/eller drogmissbruk. Livslånga depressioner var vanligt.

RSMH vill också uttrycka sitt stöd för att MUCF, Myndigheten för ungdoms- och civillsamhällesfrågor (tidigare Ungdomsstyrelsen), får till uppgift att kartlägga hur transpersoner upplever sina möjligheter att vara delaktiga i samhället, och att möjligheterna till att starta fler mötesplatser för denna grupp stärks.

Riksförbundet för Social och Mental hälsa

Jimmie Trevett
Förbundsordförande

Kristina Båth Sägänger
Kanslichef

CC: Funktionsrätt Sverige
NSPH
SKL